

JAARVERSLAG
FBE Fryslân
2022

1 oktober 2023

Inhoud

1.	Algemeen.....	3
1.1	Bestuur	3
1.2	Financiering	3
1.3	Werkgebied	4
2	Advisering.....	5
2.1	Evaluatie Guozzenoanpak en opstellen nieuw ganzenbeleid	5
2.2	Omgevingsverordening	5
2.3	Drempelsystematiek.....	6
3	Vertaling van beleid in beheer	7
3.1	Faunabeheerplannen	7
3.2	Schadedossier.....	9
4	Jacht.....	11
4.1	Wildbeheereenheden, jachthouders en jachtvelden.....	11
4.2	Nieuw faunabeheerplan Jacht 2022-2026	11
4.3	Afschot.....	12
4.4	Beperkingen.....	12
4.5	Tellingen	12
5	Beheer	13
5.1	Damhert.....	13
5.2	Ree.....	13
5.3	Predatie	14
6	Schadebestrijding	17
6.1	Vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten	17
6.2	Landelijk vrijgestelde soorten	17
6.3	(Winter)ganzen.....	18
6.4	Legselreductie	18
6.5	Schademeldingen, afschot en behandelde eieren	18
6.3	Beperkingen.....	19
	Bijlage 1 Schademeldingen.....	21
	Bijlage 2 Afschot	22
	Bijlage 3 Legselbeperking	27

1. Algemeen

1.1 Bestuur

Het bestuur van de Stichting Faunabeheereenheid Fryslân (FBE) bestond in 2022 uit D. (Dirk) Rota namens de terreinbeherende organisaties, H.H. (Henk) de Bruin namens de jagersverenigingen, R. (Reinhart) van Norel namens het Friesch Particulier Grondbezit, H. (Hans) Kroodsma namens het Kollektivenberied Fryslân als vertegenwoordiger van maatschappelijke organisaties, P.T. (Philip) Kramer namens de landbouworganisaties, en C.T. Schokker-Strampel als onafhankelijk voorzitter.

Naast de vaste invulling heeft de FBE een 'vrije stoel' om, afhankelijk van de agenda, gebruikt te maken van kennis bij overige partijen en te zorgen dat alle geluiden gehoord worden. Hiervan is in 2022 geen gebruik gemaakt.

Als waarnemers namens de Provincie waren G. (Gerben) Mensink en F. (Fokke) Wagenaar bij de bestuursvergaderingen aanwezig.

Het secretariaat is ingevuld door P.O. (Peter) de Vries als secretaris en door R.F.de Vries als medewerker predatiebeheer. Het penningmeesterschap werd ingevuld door J. (Jules) Jansen van Deelstra-Jansen administratie en advies.

Het bestuur heeft in 2022 zes keer vergaderd. Bestuursvergaderingen waren op 17 februari, 21 april, 20 juni, 30 augustus, 27 oktober en 15 december 2022.

1.2 Financiering

De FBE is in 2022 volledig gefinancierd door de provincie Fryslân. De bestuursleden ontvangen een vacatiegeld, het secretariaat is uitbesteed aan HouVast te Langezwaag. Voor het gebruik van het Fauna Registratie Systeem (FRS) gelden jaarlijkse licentiekosten.

Voor 2022 was een boekjaarsubsidie beschikbaar van maximaal € 300.000. Van het beschikbare budget is € 225.522 daadwerkelijk besteed. De verantwoording van kosten heeft plaatsgevonden in het separate financiële rapport.

In 2022 is voor het eerst gewerkt in een nieuwe financiële structuur. Deze was wenselijk omdat de gangbare provinciale structuur van toekenning van subsidie aan specifiek omschreven activiteiten in het geval van de FBE moeilijk werkbaar was gebleken. De oorzaak hiervan is dat provinciale subsidies veelal worden verstrekt voor éénmalige of kortdurende activiteiten of aan organisaties die min of meer vaste werkzaamheden uitvoeren. De FBE moet als beheersorganisatie echter inspelen op sterk wisselende aandachtsvelden waarvan de zwaarte zich, mede onder invloed van maatschappelijke en politieke ontwikkelingen, moeilijk van te voren laten inschatten. In de 'oude' financiële structuur werd dit opgelost door de mogelijkheid te geven om op een reguliere subsidie (van € 208.000 in 2020) nog een aanvullende subsidie aan te vragen voor specifieke, nader te omschrijven werkzaamheden. Deze werkwijze verliep moeizaam omdat de aanvullende subsidie niet zozeer moest worden gebruikt voor nieuwe activiteiten maar omdat het budget voor bestaande activiteiten in het betreffende boekjaar onvoldoende was. Het scheiden van kosten die onder de reguliere dan wel onder de aanvullende subsidie vielen was daardoor doorgaans niet mogelijk dan wel arbitrair.

Vanaf het boekjaar 2021 wordt daarom gewerkt met een vaste subsidie van € 300.000 waarmee dan echter ook de activiteiten die sterk in omvang en intensiteit kunnen variëren volledig moeten worden bekostigd. De hoogte van de (vaste) subsidie wordt vastgesteld in een meerjarenbegroting. In 2022 betrof dit de meerjarenbegroting 2021-2023. Deze is echter (pas) in december 2021 opgesteld maar met terugwerkende kracht ook van toepassing op 2021. De eindafrekening voor de verleende subsidie vindt achteraf plaats. Voor de lopende meerjarenbegroting gebeurt dit in mei 2024. Tussentijds worden wel de afzonderlijke jaarrekeningen opgesteld en goedgekeurd.

1.3 Werkgebied

In Fryslân is er één faunabeheereenheid waarvan het werkgebied de gehele provincie omvat.

In 2022 waren er in Fryslân 27 wildbeheereenheden (wbe's) actief. Het bebouwde gebied van Heerenveen, Lemmer en Leeuwarden¹ zijn niet bij een wbe ingedeeld. De Vliegbasis Leeuwarden vormt een afzonderlijke wbe.

De wbe's zijn in 2022 opnieuw een onmisbare schakel gebleken in het faunabeheer in de provincie Fryslân. De wbe's en hun secretarissen zijn goed op de hoogte wat er in hun werkgebied speelt, en vormen daardoor een belangrijke informatiebron voor de FBE. Tegelijkertijd fungeren zij als klankbord voor de uitvoerbaarheid van maatregelen en vervullen zij een belangrijke rol in de communicatie naar jacht(akte)houders. De wbe's dragen daarmee in belangrijke mate bij aan de georganiseerde aansturing van het faunabeheer.

¹ De uitsluiting van het bebouwde gebied is geen principiële keuze maar historisch ontstaan omdat ten tijde van de oprichting van de omliggende wbe's er geen behoefte en noodzaak was de betreffende delen op te nemen. Latere uitbreidingen van de betreffende plaatsen vallen wel onder een wbe. Met name voor Leeuwarden geldt daardoor dat het niet in een wbe opgenomen 'bebouwde gebied' slechts een klein deel daarvan vormt.

2 Advisering

2.1 Evaluatie Guozzenoanpak en opstellen nieuw ganzenbeleid

In 2021 heeft de evaluatie plaatsgevonden van de Fryske Guozzeoanpak. Deze evaluatie is uitgevoerd door twee bureaus en gerapporteerd in drie rapporten. Het betreft een ecologische evaluatie door Altenburg & Wijmenga, en een juridische evaluatie, respectievelijk een praktijkanalyse door Boerema & Van den Brink. Op basis van deze rapporten is door de Provincie Fryslân een startnotitie opgesteld. De FBE is op 2 januari 2022 gevraagd deze in concept-vorm te becommentariëren. Consultatie heeft plaatsgevonden via Teams op 4 januari 2022. Gezien de korte tijdsperiode tussen aanvraag en consultatie is dit niet schriftelijk vastgelegd.

De startnotitie is vastgesteld door PS op 13 april 2022. De FBE heeft hierbij gebruik gemaakt van het inspreekmoment. De FBE heeft daarbij de volgende punten bepleit:

- 1 Geen onderscheid te maken tussen zomerganzen en winterganzen maar tussen verjagen met ondersteunend afschot op bedrijfsniveau enerzijds, en populatiebeheer op gebiedsniveau anderzijds. Het eerste zou dan – conform de Nota Faunabeleid – onder vrijstelling kunnen en het laatste onder ontheffing moeten.
- 2 De regelgeving voor ganzen daarmee in opzet niet anders te laten zijn dan voor andere soorten. Dit betekent dat verjagen met ondersteunend afschot ook voor andere soorten onder vrijstelling zou moeten kunnen worden uitgevoerd.
- 3 Een eventuele kostenreductie (van 5-10% in het voorgaande beleid) niet op te nemen als beleidsdoel aangezien de tegemoetkoming in schade een vangnetfunctie heeft voor schade die niet kon worden bestreden.

Verder heeft de FBE gevraagd in hoeverre de startnotitie een kader is voor het nieuwe (ganzen)beleid of alleen een eerste richting aangeeft. Dit laatste is het geval.

Aan de hand van de startnotitie is door de Provincie een regiegroep samengesteld om het nieuwe ganzenbeleid vorm te geven. In deze regiegroep zijn vertegenwoordigers opgenomen vanuit de landbouworganisaties en de terreinbeherende organisaties (tbo's). Evenals bij de evaluatie is de FBE hierbij alleen betrokken (geweest) via een klankbordgroep.

2.2 Omgevingsverordening

Naar aanleiding van de vaststelling van de Omgevingsverordening heeft de FBE duidelijkheid gevraagd over vergunning-vrije gevallen. Dit zijn geen gevallen waarvoor 'niets' hoeft te worden geregeld maar gevallen waarvan de vergunning-vrije status pas wordt verkregen wanneer deze is gemotiveerd en onderbouwd in een faunabeheerplan.

Daarnaast is navraag gedaan naar de status van de roek. Deze is in de Omgevingsverordening niet opgenomen als vergunning-vrij geval hoewel dit op basis van de (in 2022) nog bestaande status van provinciale vrijstelling en het toegezegde principe van een beleidsneutrale overgang, wel logisch zou zijn. De Provincie geeft als reden hiervoor op dat door Sovon is aangegeven dat de staat van instandhouding van de roek dit niet langer mogelijk maakt.

2.3 Drempelsystematiek

Evenals in 2021 heeft FBE Fryslân ook in 2022 deelgenomen aan de klankbordgroep (ontwerpatelier) over de drempelsystematiek. De drempelsystematiek is in essentie een alternatieve methode om de hoogte van tegemoetkoming in schade vast te stellen. Momenteel gebeurt dit via een kortingsystematiek waarbij op een getaxeerde schade een (vast) eigen risico in mindering wordt gebracht. Bij de drempelsystematiek wordt het eigen risico niet in mindering gebracht op de totale schade, maar op de totale opbrengst.

Het eindrapport is verschenen op 11 april 2022. Dit betreft overigens alleen de eerste (vier) fasen van het project. In hoeverre ook de laatste (vier) oorspronkelijk geplande fasen zullen worden uitgevoerd is onduidelijk. Dat geldt overigens ook voor het daadwerkelijk invoeren van de drempelsystematiek.

3 Vertaling van beleid in beheer

3.1 Faunabeheerplannen

Dit jaarverslag bespreekt de gang van zaken in het jaar 2022. Jammer genoeg etaleert 2022 zich als een jaar waarin diverse zaken waaraan in de voorgaande jaren is gewerkt, zich op essentiële onderdelen ongunstig hebben ontwikkeld. Dat dit anders moet, is duidelijk. Hoe dat moet, kan alleen duidelijk worden wanneer de ontwikkelingen in 2022 in samenhang worden gezien met die in eerdere jaren. Eén en ander manifesteert zich met name in de totstandkoming van de faunabeheerplannen of beter gezegd, in de factoren die ertoe hebben geleid dat zij niet tot stand zijn gekomen of niet op tijd.

Begin 2022 is er een situatie waarin er met veel moeite en net op tijd een faunabeheerplan voor de jacht en een faunabeheerplan voor het predatiebeheer rond zijn gekomen. Een faunabeheerplan damhert en een faunabeheerplan schadebestrijding zijn geschreven, Zij zijn weliswaar geschreven maar formele vaststelling door het FBE-bestuur heeft nog niet kunnen plaatsvinden doordat de landbouwzetel lange tijd vacant was. Goedkeuring door GS heeft dus ook nog niet plaatsgevonden. Aansluitend op de in deze paragraaf geschetste ontwikkelingen vóór 2022, worden de erop aansluitende ontwikkelingen in 2022 beschreven in paragraaf 4.2 (jacht), paragraaf 5.1 (damhert), en de paragrafen 6.2 (landelijk vrijgestelde soorten) en 6.3 (ganzen).

Versnippering van een integraal faunabeheerplan

De FBE heeft er in 2018 voor gekozen om niet meer het gehele faunabeheerplan elke vijf jaar in een keer te vervangen door een compleet nieuw vijfjarig faunabeheerplan, maar om het faunabeheerplan op te knippen in modules die afzonderlijk worden geactualiseerd zodra daar aanleiding toe is. De FBE wilde op deze manier het werk gelijkmatiger spreiden in de tijd en bovenal voortdurend kunnen beschikken over een actueel Faunabeheerplan. Met die aanpak is door GS ingestemd op 3 december 2019.

In de FBE-vergadering van februari 2021 wordt geconstateerd dat desondanks toch de meeste faunabeheerplannen eind 2021 aflopen. Het betreft het faunabeheerplan Algemeen 2014-2019 inclusief de aanvulling voor jacht en vrijgestelde soorten 2017-2019 en de verlenging van beide voor 2020-2021. Daarnaast is er een faunabeheerplan predatie in de maak waarin ook door het Kollektiven Beried Fryslân (KBF) en in het Olterterpoverleg veel energie is/wordt gestopt. Tenslotte is in 2019 en 2020 veel tijd verloren gegaan met de moeizame processen rond de faunabeheerplannen voor respectievelijk ree en damhert en in 2021 met de niet ingevulde landbouwzetel.

In de FBE-vergadering van 17 juni 2021 blijkt dat de tijd te krap is geworden om de faunabeheerplannen op de geëigende wijze voor 1 januari 2022 rond te krijgen. Besloten wordt over te stappen op plan B:

- Opstellen faunabeheerplan predatoren in nauwe samenwerking met KBF en het Olterterpoverleg en vaststelling daarvan voor half oktober 2021
- Opstellen faunabeheerplan jacht en vrijgestelde soorten en vaststelling daarvan voor half oktober 2021

- Opstellen faunabeheerplan overzomerende ganzen om daarmee de periode te overbruggen totdat een faunabeheerplan is opgesteld dat daadwerkelijk tegemoet komt aan de huidige problematiek en nieuwe wensen.

De Provincie is van mening dat dit zou moeten kunnen door actualisering van het oude faunabeheerplan. De FBE is sceptisch omdat er geen oud 'faunabeheerplan zomerganzen' is maar alleen een algemeen plan waarin ook de ganzen zijn opgenomen – al dan niet overzomerend -. Daarnaast is er sinds opstellen van het plan in 2014 ook nog een wetswijziging geweest. Het gaat niet alleen om het vervangen van getallen maar om het aanpassen van de gehele gedachtenlijn. Desalniettemin belooft de FBE 'het maximale' te doen.

In het bestuurlijk overleg van de FBE met GS van 23 juni 2021 wordt dit bekrachtigd. De visie van de FBE op het ganzenbeheer zal worden meegenomen in het proces van de evaluatie en het nieuwe ganzenbeleid.

Gewijzigde status van de landelijke vrijstelling

In augustus 2021 is de discussie ontstaan of landelijk vrijgestelde soorten voortaan ook in faunabeheerplannen moeten worden onderbouwd. Dit is onder andere voorgelegd aan de Raad van State. Op een uitspraak kan niet worden gewacht en met instemming van de Provincie wordt in de FBE-vergadering van 26 augustus 2021 besloten een onderbouwing voor deze soorten wel alvast op te nemen in het faunabeheerplan. Het oorspronkelijk gecombineerde faunabeheerplan jacht en vrijgestelde soorten zal daarvoor worden opgesplitst in een faunabeheerplan jacht en een faunabeheerplan vrijgestelde soorten. Dit moet voorkomen dat indien de onderbouwing voor vrijgestelde soorten onvoldoende blijkt, het faunabeheerplan jacht daar ook last van ondervindt.

Het faunabeheerplan vrijgestelde soorten vindt zijn vervolg in het faunabeheerplan schadebestrijding op bedrijfsniveau omdat dan een efficiënte koppeling kan worden gemaakt met de provinciaal vrijgestelde soorten. Er is met name een voordeel omdat voor de landelijk vrijgestelde soorten weinig gegevens beschikbaar zijn en er nu meer gebruik kan worden gemaakt van analoge gegevens van (overwinterende) ganzen en roek.

Na vaststelling door de FBE op 20 oktober 2021 worden de faunabeheerplannen voor jacht en predatie goedgekeurd door de Provincie op 21 december 2021. De (modules) 'algemeen' en 'schadebestrijding op bedrijfsniveau' niet. Het afwijzen van de (modules) algemeen en schadebestrijding gebeurt om verschillende redenen:

- De opzet met modules is te onduidelijk
- De provincie wil geen verwijzingen naar het schadedossier omdat dit hooguit toekomstig beleid zou kunnen zijn maar het nog niet is
- De provincie wil incorporatie in het faunabeheerplan van de Nota Faunabeleid Fryslân van 26 mei 2021
- De provincie voorziet een probleem door overlap van twee faunabeheerplannen waarin het beheer van overwinterende ganzen is beschreven

De ontkoppeling van de winterganzen leidt ertoe de het faunabeheerplan schadebestrijding op bedrijfsniveau wordt doorgezet als het faunabeheerplan schadebestrijding en dat de winterganzen althans op termijn worden opgenomen in een faunabeheerplan ganzen. Daarvoor moeten dan eerst de contouren van het nieuwe ganzenbeleid zichtbaar zijn. Dat is nu nog niet het geval. In de FBE-vergadering van 17 februari 2022 ligt er een herzien faunabeheerplan in de vorm van het Faunabeheerplan Schadebestrijding 2022-2026. Hierin zijn in ieder geval de eerste drie punten

ingepast, is voor het vierde punt de constructie bedacht om het FBP schadebestrijding in 2022 alleen van toepassing te verklaren in de periode dat het Faunabeheerplan Winterganzen NIET geldt.

Gebrek aan geregistreerde gegevens

Verder wordt de FBE geconfronteerd met een ernstig gebrek aan gegevens:

- In 2018 zijn de perceelsgebonden machtigingen afgeschaft. Daarmee verviel de mogelijkheid voor grondgebruikers om acties, anders dan afschot, te registreren. Dit wreekt zich nu doordat niet of nauwelijks antwoord gegeven kan worden of er ook alternatieve middelen zijn voor verjaging met afschot.
- Vanwege het ontbreken van de registratiemogelijkheid is er ook geen directe relatie meer tussen het specifieke schadegeval en het daar gepleegde afschot omdat schademelding in SRS en schademelding bij BIJ12 niet synchroon lopen.
- BIJ12 is in 2019 overgestapt naar een systeem dat geen directe koppeling heeft met het Schade Registratie Systeem (SRS).

De FBE ziet een belangrijke verbetering in het gebruik van een schadedossier. De winst zit in meer dan alleen een goede koppeling van schadegegevens, maatregelen ter bestrijding van schade en uitkering van tegemoetkomingen, maar ook in de mogelijkheden voor een eenvoudiger afschotregistratie, en het eenvoudiger vastleggen van jachtvelden en grondgebruikersverklaringen.

3.2 Schadedossier

In 2018 is de perceelsgebonden machtiging op de vrijstelling winterganzen 2018-2023 afgeschaft. Dit was op zichzelf een logische stap omdat een vrijstelling rechtstreeks aan de grondgebruiker wordt verleend en daarvoor dus geen machtiging kan worden verstrekt. De perceelsgebonden machtiging had echter naast het verlenen van een juridische basis óók als doel om de inzet van preventieve maatregelen en het uitvoeren van verjaagacties zonder afschot te kunnen registreren. Daarnaast konden grondgebruikers en jagers elkaars activiteiten zien. Het verdwijnen van de registratiemogelijkheid voor de inzet van preventieve middelen en het uitvoeren van verjaagacties zonder (ondersteunend) afschot heeft als gevolg gehad dat:

- Grondgebruikers niet worden gestimuleerd om (ook) buiten de inzet van hun jager om schadebestrijding ter hand te nemen;
- Er veel minder gegevens beschikbaar zijn gekomen om vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten, c.q. faunabeheerplannen, cijfermatig te kunnen onderbouwen.

Hierover is op 24 september 2018 aan de Provincie gerapporteerd.

Om de consequenties van het afschaffen van de perceelsgebonden machtiging op te vangen is door de Provincie aan de FBE gevraagd een oplossing te bedenken. De FBE heeft haar aanbevelingen in eerste instantie verwoord in de notitie 'Juridische basis en de registratie van schadebestrijding en de toekenning van tegemoetkoming in schade' van 16 augustus 2019. Deze notitie bepleit de invoer van een schadedossier waarmee zowel de communicatie tussen grondgebruiker en jager wordt hersteld als waarin ook de noodzakelijke gegevens over inzet van preventieve middelen en de uitvoering van verjaagacties zonder afschot kunnen worden geregistreerd. Het bepleite schadedossier is bovendien niet uitsluitend geschikt voor het bestrijden van schade door winterganzen maar zou het gehele jaar door, voor alle soorten waarvoor schade dreigt en de staat van instandhouding niet in het geding is, kunnen gelden. Er zou daarmee een grote vereenvoudiging van regelgeving en methodiek kunnen plaatsvinden. Consequentie van invoer van het schadedossier zou wel zijn dat een aanpassing van de

Provinciale Verordening nodig is. De Provincie geeft op 6 november 2020 aan te willen wachten met een eventueel schadedossier tot ná de evaluatie van de Fryske Guozzeoanpak in 2023. Zij vraagt dan ook om een afronding van het project 'Schadedossier' zoals daarvoor op 10 oktober 2019 en op 21 januari 2020 opdracht is gegeven aan de FBE. De rapportage over het schadedossier is op 5 maart 2021 bij de Provincie ingediend. In de Omgevingsverordening zoals die in 2022 door PS is vastgesteld zijn overigens geen tekenen zichtbaar die duiden op het mogelijk maken van een schadedossier.

Het eventueel werken met een schadedossier raakt een groot aantal partijen direct in de uitvoering. Voor grondgebruikers en jagers is vooral van belang dat de uitvoering goed in de dagelijkse praktijk past, en huidige problemen in de uitvoering oplost. Voor BIJ12 en NatuurNetwerk is vooral van belang dat gegevens goed kunnen worden geregistreerd en beheerd en voor Provincie en FBE dat de gegevens beter geschikt zijn om faunabeheerplannen en daaraan gerelateerde vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten te kunnen onderbouwen en het beleid te kunnen evalueren.

4 Jacht

4.1 Wildbeheereenheden, jachthouders en jachtvelden

In 2022 waren er 27 wildbeheereenheden (wbe's) in Fryslân actief. De stedelijke bebouwing van Heerenveen, Lemmer en Leeuwarden zijn niet bij een wbe ingedeeld. De Vliegbasis Leeuwarden vormt een afzonderlijke wbe waarvan de FBE geen gegevens in beheer heeft.

In 2021 waren er in Fryslân 1.266 jachtvelden die nog niet alle zijn ingetekend hoewel dit wel wenselijk is. In 2022 is dit niet noemenswaardig gewijzigd. Door de FBE zijn echter ook geen specifieke acties ondernomen om de jachtveldadministratie beter te krijgen. De reden daarvoor was dat deze verbetering niet alleen gemakkelijker, maar ook beter kan worden gerealiseerd in combinatie met een eenvoudiger afschotregistratie. Deze kan op zijn beurt het gemakkelijkste (en beste) worden ingevoerd in combinatie met het door de FBE bepleite shadedossier. Deze wacht – althans op provinciaal niveau – op de eventuele toepassing ervan in het nieuwe (ganzen)beleid.

4.2 Nieuw faunabeheerplan Jacht 2022-2026

In 2021 is op 26 november het Faunabeheerplan Jacht 2022-2026 vastgesteld. Dit is op 21 december door de GS goedgekeurd. Op 28 januari is tegen dit goedkeuringsbesluit bezwaar aangetekend. Het bezwaar is op 14 juni behandeld door de Commissie Bezwaar en Beroep. De Commissie geeft het advies af aan de Provincie om de goedkeuring in te trekken. Zij geeft ook aan wel goede gronden te zien om een aangepast plan alsnog te kunnen goedkeuren. Deze aanpassing betreft de onderbouwing met tellingen en de borging dat tellingen en de registratie daarvan in de nieuwe planperiode (2022-2026) een meer prominente plaats zullen hebben.

Op 21 september neemt de Provincie het advies van de Commissie over. De Provincie stelt dat als gevolg van dit besluit geen jacht op de wildsoorten mag plaatsvinden omdat daarvoor een goedgekeurd faunabeheerplan nodig is. Er ontstaat een lastige situatie doordat enerzijds de Provincie niet over de jacht gaat, zij derhalve ook niet de jacht kan stilleggen maar tegelijkertijd ook van mening is dat het bejagen van wildsoorten niet is toegestaan.

Er volgt een tweesporen aanpak. Enerzijds richt de FBE zich erop de aanpassing aan het faunabeheerplan op zo kort mogelijke termijn te realiseren, geeft de Provincie haar medewerking om de goedkeuring daarvan op zo kort mogelijke termijn te regelen en wordt de boodschap aan de jagers afgegeven dat de jacht vanaf 22 september 2022 (tijdelijk) niet mag worden uitgevoerd. Het tweede spoor wordt op landelijk niveau getrokken door de Jagersvereniging. Dit spoor dient duidelijkheid te verschaffen over de bevoegdheid van de Provincie om de jacht stil te leggen, c.q. de uitvoering ervan te verbieden.

De FBE stelt in een extra vergadering van 19 oktober 2022 het aangepaste Faunabeheerplan Jacht 2022-2026 vast. De wbe's zijn over het plan op 19 september 2022 gehoord in een digitaal gehouden overleg met het bestuur van de KJV afdeling Fryslân die daarvoor van de wbe's mandaat had gekregen. Goedkeuring door de Provincie volgt op 25 oktober. De jagers krijgen bericht dat het bejagen van de wildsoorten weer kan plaatsvinden. De jacht in Fryslân heeft daarmee van 22 september tot 26 oktober stil gelegen.

4.3 Afschot

De aantallen dieren die in 2022 onder 'jacht' zijn geschoten, zijn per wbe vermeld in tabel 2.1 van bijlage 2. Het afschot is niet gelimiteerd maar wordt bepaald door de jachthouder die geacht wordt in zijn jachtveld een goede wildstand te realiseren. Het afschot van de haas is, na twee mindere jaren, in 2022 weer op het 'oude' niveau. Het niet kunnen bestrijden van schade door konijn op landelijke vrijstelling vormt een probleem op Ameland. Dit zal in 2023 nog versterkt worden doordat de Minister het jachtseizoen op konijn als niet-geopend heeft verklaard. Er zal dan dus ook niet in het kader van preventief schadebeheer kunnen worden opgetreden.

Tabel 4.2.1: Afschot van jachtsoorten (kleinwild) in 2022 ten opzichte van voorgaande jaren

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fazant	321	190	243	250	111	178
Haas	5.954	5.668	6.566	3.862	3.666	6.262
Houtduif*	1.459	1.147	983	782	599	383
Konijn*	805	594	565	579	261	104
Wilde Eend	8.659	10.669	9.747	7.118	5.886	7.170

* Houtduif en konijn zijn wildsoorten die (in eerdere jaren) ook onder landelijke vrijstelling vielen. De afschotcijfers zoals gepubliceerd in het jaarverslag van 2021 hadden betrekking op beide categorieën. In tabel 4.2.1 staat alleen het afschot onder 'jacht' vermeld. Verder kunnen verschillende cijfers in omloop zijn doordat soms gerefereerd wordt aan kalenderjaren (zoals hier), maar soms ook aan jachtseizoenen die lopen van 1 april tot 31 maart.

4.4 Beperkingen

Vogelgriep

(zie schadebestrijding)

4.5 Tellingen

Tijdens de totstandkoming van het (eerste) Faunabeheerplan Jacht 2022-2026 in 2021 was al geconstateerd dat met name de registratie van de wildtellingen verbetering behoeft. Er is daarom op 28 februari 2022 door de FBE een informatiedag belegd voor de wbe-secretarissen om uitleg en instructie te geven over het registreren van tellingen in FRS. Daarnaast is het belang van de tellingen nog eens onder de aandacht gebracht. De informatiedag heeft geleid tot een sterk verbeterde deelname aan de voorjaarstellingen van 2022. Daarnaast zijn ook nog veel telgegevens boven water gekomen die wel in de WBE-archieven zaten maar niet in FRS. De uitvoering van de wildtellingen in april 2022 in alle wbe's en het verzamelen van niet-eerder verwerkt telgegevens heeft ertoe geleid dat na het stil leggen van de jacht in Fryslân in september 2022, binnen een maand een verbeterd faunabeheerplan door de Provincie kon worden goedgekeurd.

Het verbetertraject van de voorjaarstellingen heeft zich in 2022 vooral geconcentreerd op de volledige deelname door alle wbe's én op de registratie ervan in een geborgde database (FRS). Daarnaast heeft de FBE zich ervoor ingezet om de telgegevens ook kwalitatief te verbeteren waardoor zij beter gebruikt kunnen worden in de onderbouwing van faunabeheerplannen, en voor andere dan de jachtsoorten, ook voor vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten. In het tweede halfjaar van 2022 is dit door de FBE verder uitgewerkt voor toepassing in 2023.

5 Beheer

5.1 Damhert

Ontwikkelingen vanaf 2020

Het Faunabeheerplan Damhert dateert al van november 2020. Het plan kon echter niet door de FBE worden vastgesteld vanwege het vacant zijn van de landbouwzetel in het FBE-bestuur. In een poging om de aanpak van het steeds urgenter wordende damhertprobleem toch van start te kunnen laten gaan, is in juli 2021 door de Provincie een Opdracht Damhert afgegeven. Deze is echter direct aangevochten. Hierover werd op 5 november 2021 door de Provincie advies ontvangen van de Commissie Bezwaar en Beroep, Daarin werd gesteld dat in de opdracht onvoldoende was aangetoond dat het afschot zou bijdragen aan de vermindering van het aantal aanrijdingen. Daarnaast werd aangegeven dat onvoldoende duidelijk is of hetzelfde effect niet ook met andere maatregelen dan afschot zou kunnen worden bereikt. Naar aanleiding van het advies is de opdracht damhert ingetrokken.

Oppakken van het proces in 2022

Nadat de landbouwzetel in november 2021 weer kon worden ingevuld is het liggende faunabeheerplan van november 2000 geactualiseerd met gegevens van 2021 en aangescherpt naar aanleiding van zaken die van belang zijn gebleken bij de discussies rond de inmiddels ingetrokken Opdracht Damhert. Het plan is daarop in de FBE-vergadering opnieuw besproken in de FBE-vergadering van 17 februari 2022. Toen is besloten om na te gaan in hoeverre de omvang van het aanvankelijke 'te beheren gebied' (van 8.000 ha) daadwerkelijk nodig is of dat kan worden volstaan met een kleinere oppervlakte.

Op 15 april wordt door de FBE een voorstel gedaan voor aanpassing van het gebied. Deze gaat terug naar 2.600 ha. Er is ecologisch advies ingewonnen waaruit naar voren komt dat voor het beheren van de beoogde doelpopulatie van 80 damherten, er circa 800 ha aanwezig moet zijn waarop de dieren effectief kunnen bivakkeren. In een gebied dat naast leefgebied voor het damhert ook nog andere functies vervult moeten worden, is dat navenant groter maar een factor van ruim 3 biedt daarvoor voldoende aannemelijkheid.

Verder is met name op de begrenzing van het te beheren gebied gelet. Dat deze goed herkenbaar is in het veld en niet op plekken ligt waar damherten die het gebied verlaten niet kunnen worden geschoten. Het geactualiseerde faunabeheerplan met de gewijzigde omvang van het te beheren gebied wordt in door de FBE vastgesteld op 23 juni 2022.

5.2 Ree

De Provincie Fryslân heeft met ingang van 2020 nieuw beleid voor reeën geformuleerd waarbij verkeersveiligheid uitgangspunt is. Het aantal aanrijdingen per jaar zou niet hoger mogen zijn dan 500 voor het vasteland van de provincie, 5 voor Terschelling en 10 voor Ameland. Het beheer is erop gericht dit door een combinatie van preventieve maatregelen en afschot te realiseren.

De werkzaamheden van de FBE hebben zich ook in 2022 geconcentreerd op het verkrijgen van een stabiele registratie van het aantal aanrijdingen. Hiermee was al in 2019 begonnen omdat de toenmalige schatting van het aantal aanrijdingen met reeën als een ernstige onderschatting van het werkelijke aantal werd beschouwd. Dit werd toen vooral veroorzaakt doordat FRS wordt gevuld door

jagers die voornamelijk in hun eigen jachtveld opereren of meldingen doorkrijgen van mensen uit hun directe omgeving. Aanrijdingen langs rijkswegen en provinciale wegen blijven daardoor onderbelicht. Sinds 2019 worden deze halfjaarlijks aangeleverd door PWS en RWS. De (grote) onderschatting van het werkelijke aantal aanrijdingen lijkt hiermee grotendeels te zijn opgelost. Het aantal jaarlijkse aanrijdingen met reeën leek zich in 2021 te stabiliseren rond een 760 tot 790 aanrijdingen per jaar. In 2022 lijkt er echter een verrassende daling te zien (zie tabel 5.2.1).

Tabel 5.2.1: Aantal geregistreerde aanrijdingen met reeën naar rechtstreekse melding in FRS en aangeleverd via PWS, RWS en website

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
FRS	507	520	672	505	542	445
PWS	-	-	64	73	73	86
RWS	-	109	48	183	139	133
website	-	-	-	-	10	4
Totaal	507	629	784	761	764	668

De oorzaak van de daling is nog niet duidelijk. De afname lijkt te groot om als toeval te worden afgedaan. De afname komt te snel om als het beoogde effect van de nieuwe vorm van beheer te kunnen worden beschouwd. Als factoren die mogelijk een rol kunnen spelen worden genoemd: de drukte in natuurgebieden tijdens de corona-periode en de komst van de wolf.

De wbe's hebben een omschakeling moeten maken in de wijze waarop zij jachthouders machtigen om afschot te plegen. Er is afgestapt van het toewijzen van een vast afschot dat jaarlijks moet worden gerealiseerd naar een methodiek waarin de ontwikkeling in het aantal aanrijdingen aanleiding is om de intensiteit van het afschot zo nodig te verleggen aan andere locaties.

Om inzicht te krijgen in deze zaken is in januari 2022 door de FBE een vragenlijst rondgestuurd aan de wbe's. De respons is verhoogd door het nabellen door het FBE-bestuur van alle wbe's. Aan de wbe's is de toezegging gedaan om de resultaten te bespreken in een bijeenkomst. Deze bijeenkomst heeft in 2022 echter niet plaatsgevonden (en tot op heden ook nog niet in 2023).

5.3 Predatie

Het Faunabeheerplan Predatie 2022-2026 was op 21 december 2021 door GS (gedeeltelijk) goedgekeurd. De goedkeuring betrof de soorten vos, steenmarter, zwarte kraai en bruine rat. Het faunabeheerplan vormt daarmee een basis voor beheer van deze soorten. Nog niet goedgekeurd door GS zijn maatregelen waarvan een lopende pilot nog geëvalueerd moet worden of welke nog nader onderbouwd moeten worden via lokale predatie expert teams (PET's). In 2022 is gezocht naar een concrete taakinvulling voor de PET's. Enerzijds ontstaat deze pas nadat vanuit de collectieven ideeën worden ingebracht, anderzijds kan het handig zijn al in een vroegtijdig stadium bijvoorbeeld een ecooloog te laten meedenken over het verzamelen van monitoringsgegevens. Zo nodig zal de FBE het faunabeheerplan aanvullen en ontheffing aanvragen bij de Provincie.

Kaarten predatiebeheer

Ter onderbouwing van faunabeheerplannen en ontheffingen heeft de FBE behoefte aan een geografisch informatiesysteem met gegevens over biotopen en over het gevoerde beheer. Omdat de Provincie heeft aangegeven geen kaarten meer voor de FBE te vervaardigen heeft de FBE dit werk in 2022 uitbesteed aan MORV-adviseurs.

Rapportage Vos met kunstlicht 2016-2022

Een overzichtsrapportage is opgesteld van het afschot van vossen onder vrijstelling (overdag) en onder ontheffing ('s nachts met kunstlicht en/of nachtzichtapparatuur). Belangrijke conclusies zijn dat de intensieve bestrijding van de vos effectief is geweest door het verlagen van de vossendichtheid in de weidevogelkansgebieden. Het totaal aantal geschoten vossen is sinds 2019-2020 licht gedaald, maar voortzetting van het beheer blijft nodig omdat er een jaarlijkse influx van vossen optreedt. In het rapport zijn ook de waarnemingen van andere nachtelijk actieve predatoren meegenomen. De steenmarter is 's nachts twee keer zo vaak waargenomen als de vos, de kat acht keer en de bunzing 0,3 tot 0,25 keer. Hermelijn, wezel en wasbeerhond worden veel minder frequent waargenomen.

Ontheffing Vos met kunstlicht 2021-2023

In 2021 was door de Provincie een nieuwe ontheffing afgegeven voor het doden van vossen met geweer, kunstlicht en/of nachtzichtapparatuur voor de periode 2021-2023 in en rond weidevogelkansgebieden. In 2022 is gewerkt aan een nieuwe ontheffingsaanvraag om een aantal verbeteringen die vanuit de uitvoering noodzakelijk geacht worden door te voeren en om het werkingsgebied van de ontheffing uit te breiden in het belang van akkervogels indien voldoende hard gemaakt kan worden dat 'de biotoop op orde is'. De aanvraag werd in november op advies van de Provincie weer ingetrokken. Machtigingen kunnen in het seizoen 2022-2023 nog worden uitgegeven op de bestaande ontheffing.

Ontheffing voor het vangen en doden steenmarter

Het vangen en doden van steenmarters in het belang van weidevogels heeft in 2022 nog plaatsgevonden op basis van pilot-ontheffingen aan de afzonderlijke Agrarische Collectieven. Ten behoeve van de seizoenen (van 1 december t/m 30 juni) 2022-2023 t/m 2025-2026 heeft de FBE één nieuwe ontheffing aangevraagd voor alle weidevogelkerngebieden. De ontheffingsaanvraag was gebaseerd op onderzoek in opdracht van de Provincie Fryslân naar de staat van instandhouding van de steenmarter, de evaluatie van het uitgevoerde steenmarterbeheer in de pilot-gebieden t/m 2022 en een daarop gebaseerde beleidsevaluatie en -advies door de Provincie. De totstandkoming verliep moeizaam en onder grote tijdsdruk, zeker toen duidelijk werd dat voor alle 21 ontheffingsgebieden (voormalige pilotgebieden plus 6 nieuwe gebieden of uitbreidingen) nog afzonderlijke gegevens moesten worden aangeleverd door het Kollektiven Beried Fryslân en de FBE. Uiteindelijk is de ontheffing op 3 december verleend. Aansluitend moest de FBE nog machtigingen verlenen, hetgeen eveneens de nodige tijd vergde, te meer omdat veel vangers nog niet over een account in FRS beschikten. Een aandachtspunt voor de volgende jaren is dat een machtiging actief moet blijven gedurende de gehele periode dat een vangkooi vangklaar is.

Een ontheffingsaanvraag om steenmarters ook 's nachts met nachtzichtapparatuur te kunnen schieten is in overleg met het bevoegd gezag ingetrokken omdat het mogen vangen inmiddels een alternatief is en omdat steenmarters zeer moeilijk zijn te onderscheiden van boommarters. Er wordt nog gekeken in hoeverre het mogelijk is om een ontheffing klaar te hebben liggen om stante pede een machtiging te kunnen afgeven in geval zich ergens een probleem-steenmarter voordoet die zo slim is om wel de eieren uit de vangkooi te halen maar zich niet te laten vangen.

Vrijstelling vos en zwarte kraai

Door het vervallen van de landelijke vrijstellingen² leek het doden van vossen en kraaien niet langer toegestaan. Hiermee zou dan ook de ontheffing voor het gebruik van geweer en lichtbak niet bruikbaar zijn. Om deze reden heeft de FBE alle jachtakehouders bericht dat het bejagen van vossen (tijdelijk) géén doorgang kon vinden. Na overleg met andere provincies en het grondig bestuderen van de uitspraak is besloten dat het bejagen van vossen en zwarte kraaien weer doorgang kan vinden in Fryslân, op grond van het door GS goedgekeurde Faunabeheerplan Predatie 2022-2026. Dit tot eventueel nader bericht vanuit LNV. Het Ministerie heeft aangekondigd een uitvoeringsbesluit voor te bereiden.

Verwilderde kat

Verwilderde katten kunnen in Fryslân in het belang van het weidevogelbeheer geschoten worden op grond van een provinciale opdracht. Hierover is gesproken met het ministerie van LNV. Achtergrond waren initiatieven van diverse organisaties om verwilderde de katten te vangen, te steriliseren en vervolgens al dan niet 'onder toezicht' bij boerderijen onder te brengen. De betreffende organisaties claimen daarmee de predatie van weidevogels door katten afdoende te kunnen tegengaan. De FBE staat hier sceptisch tegenover, gezien de omvang van het probleem en wil om die reden voor Fryslân de mogelijkheid van afschot openhouden.

Met alle stagnatie die in 2022 is opgetreden in de uitvoering van het faunabeheer is het weidevogelbeheer – en daaronder het predatiebeheer - een positieve uitzonderling. De predatiedruk door de vos is in een aantal jaren met circa een factor 2 gedaald. Het beschikbaar komen van de ontheffing vangkooi steenmarter is een waardevolle aanvulling op te nemen maatregelen in de komende jaren. Verder wordt geconstateerd dat de Agrarische Collectieven steeds meer grip krijgen op de samenhang tussen agrarisch beheer, waterbeheer, landschapsbeheer en predatiebeheer. De keuze in eerdere jaren om niet met predatiebeheer te wachten totdat alle andere aspecten op orde zijn, blijkt een goede te zijn geweest.

² De rechtbank Midden-Nederland oordeelt op 18 februari 2022 dat de Minister op verkeerde grondslag de landelijke vrijstelling heeft uitgegeven, waardoor formeel met directe ingang alle landelijke vrijstellingen komen te vervallen. Er had wel een vrijstelling voor de vos verleend mogen worden, maar in de vorm van een *besluit terwijl deze nu in de Regeling natuurbescherming is opgenomen*. Dit heeft tot gevolg dat de landelijke vrijstelling voor de vos per direct is komen te vervallen.

6 Schadebestrijding

6.1 Vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten

Schadebestrijding heeft in 2022 in Fryslân plaatsgevonden op basis van de volgende vrijstellingen, ontheffingen en opdrachten:

- Landelijke vrijstelling
- Vrijstelling Winterganzen op basis van Provinciale Verordening
- Vrijstelling Roek op basis van Provinciale Verordening
- Ontheffing Koppelvormende ganzen 2020-2024
- Ontheffing Overzomerende grauwe gans 2018-2023
- Vos met kunstlicht 2021-2023
- Opdracht Houtduif
- Provinciale Opdrachten voor nulstand, exoten en verwilderde soorten

6.2 Landelijk vrijgestelde soorten

Op 1 januari 2022 verliep de verlenging van het Faunabeheerplan Fryslân 2014-2019 over de periode 2020-2021. Daarmee verviel ook de aan dit plan gekoppelde aanvulling voor jacht en vrijgestelde soorten. Verlenging is slechts éénmaal mogelijk.

De landelijk vrijgestelde soorten betreft: Canadese gans, houtduif, kauw, konijn, vos en zwarte kraai. Omdat het niet gelukt is voor 31 december 2021 een nieuw faunabeheerplan vrijgestelde soorten operationeel te krijgen (zie ook hoofdstuk 3), was bejaging van de landelijk vrijgestelde soorten niet langer mogelijk. Dit gold echter niet voor vos en zwarte kraai omdat deze soorten waren opgenomen in het Faunabeheerplan Predatie. In 2022 konden van de landelijk vrijgestelde soorten dus alleen Canadese gans, houtduif, kauw en konijn niet worden bestreden.

Houtduif en konijn zijn ook jachtsoorten. Deze soorten konden dus wel worden gestreden in het geopende jachtseizoen. Omdat de Minister het jachtseizoen voor het konijn echter als niet-geopend had verklaard, gold dit dan weer niet voor het konijn (zie ook hoofdstuk 4).

Begin januari 2022 was er nog de hoop dat bejaging van landelijk vrijgestelde soorten op korte termijn zou kunnen worden hersteld omdat zij waren opgenomen in het Faunabeheerplan Schadebestrijding 2022-2026. Dit plan is op 17 februari 2022 door de FBE vastgesteld, Het plan is op 25 februari ter goedkeuring aan de Provincie aangeboden. Op 18 april ontvangt de FBE een verzoek om aanvullende informatie (lees: onderbouwing). Op 23 mei is er vervolgens overleg tussen Provincie en FBE over de voortgang van het faunabeheerplan schadebestrijding. De Provincie geeft dan aan alleen behoefte te hebben aan het mogelijk maken van afschot van de landelijk vrijgestelde soorten en een overbrugging voor de bestrijding van ganzenschade vanaf 1 januari 2023 tot het moment waarop na het vaststellen van nieuw (ganzen)beleid een hierop gebaseerd faunabeheerplan is goedgekeurd.

Ten aanzien van de landelijk vrijgestelde soorten geeft de Provincie aan de werkwijze in de provincie Groningen te willen kopiëren. In de provincie Groningen is voor deze soorten een opdracht afgegeven. Eind juni blijkt een opdracht, zoals in Groningen, toch niet te lukken en wordt aan de FBE

gevraagd alsnog een faunabeheerplan vast te stellen. De FBE stelt het Faunabeheerplan Landelijk vrijgestelde soorten 2022-2026 op 18 juli 2022 vast. Op dezelfde dag laat de provincie weten dat een snelle goedkeuring daarvan niet mogelijk is, en dat zij daarom toch weer voor een opdracht kiest maar alleen de voor bestrijding van schade door houtduif. Deze wordt op 22 juli afgegeven.

Op 25 augustus meldt de Provincie voor het Faunabeheerplan Landelijk vrijgestelde soorten aanvullende gegevens nodig te hebben om het ter goedkeuring te kunnen voorleggen. Het plan belandt echter eerst in de la vanwege de onzekerheid ten aanzien van landelijke ontwikkelingen en prioriteiten bij het opstellen van een nieuw faunabeheerplan winterganzen.

6.3 (Winter)ganzen

In 2022 kon bestrijding van ganzenschade op dezelfde wijze worden uitgevoerd als in 2021. Zie hiervoor paragraaf 6.4 en de bijbehorende bijlagen.

Met het opschorten van het Faunabeheerplan Schadebestrijding 2022-2026 (zie paragraaf 6.3) is een hoge prioriteit komen te liggen bij een nieuw faunabeheerplan winterganzen voor de periode vanaf 1 januari 2023. Het schrijven van dit plan is uitbesteed aan Johan Thissen. Het Faunabeheerplan Winterganzen 2023 wordt op 19 oktober 2022 door de FBE vastgesteld. Op 7 december volgt de goedkeuring door de Provincie.

6.4 Legselreductie

Met het niet verkrijgen van goedkeuring op het op 17 februari 2022 vastgestelde Faunabeheerplan schadebestrijding 2022-2026 was de conclusie aanvankelijk dat daardoor geen machtigingen konden worden afgegeven voor legselbeperking per 1 maart. Achteraf bleek dat dit wel had gekund omdat legselbeperking was opgenomen in de ontheffing Overzomerende grauwe gans 2018-2023 die nog onder het oude faunabeheerplan was afgegeven en daarmee nog steeds geldig was. Machtigingen op deze ontheffing zijn in maart alsnog uitgegeven maar kwamen voor de TBO's deels te laat om legselbeperking nog goed te kunnen inplannen. Legselbeperking is daarom in veel mindere mate uitgevoerd dan in eerdere jaren.

6.5 Schademeldingen, afschot en behandelde eieren

De aantallen schademeldingen, afgegeven machtigingen, afschot en behandelde eieren in 2022 zijn vermeld in de bijlagen 1 t/m 4.

Bijlage 1: Schademeldingen

Tabel 1.1: Schademeldingen in SRS

Bijlage 2: Afschot

Tabel 2.1: Afschot naar soort en juridische grondslag

Tabel 2.2: Afschot kleinwild naar wildbeheereenheid (jacht)

Tabel 2.3: Afschot grofwild

Tabel 2.4: Afschot ganzen en zwanen naar wildbeheereenheid

Tabel 2.5: Afschot kraaiachtigen en vos naar wildbeheereenheid

Tabel 2.6: Afschot exoten en verwilderde soorten (opdracht)

Bijlage 3: Legselbeperking

Tabel 3.1: Behandelde eieren naar soort en juridische grondslag

Tabel 3.2: Behandelde eieren naar soort, organisatie en gebied

6.3 Beperkingen

Vogelgriep

In 2022 is in de Provincie Fryslân 12 maal een geval van vogelgriep geconstateerd. Deze zijn vermeld in tabel 6.3.1.

Bij vaststelling van een geval van vogelgriep werd in 2022, evenals in voorgaande jaren, door het Ministerie van LNV een jachtverbod afgekondigd voor watervogels in een gebied met een straal van 10 km rond het betreffende bedrijf. Hoewel dit formeel alleen de beperking zou inhouden van de jacht op wilde eend, werd (door de gezamenlijke) FBE's dit verbod naar de intentie geïnterpreteerd als een verbod op het uitvoeren van jacht én schadebestrijding voor alle diersoorten in het gebied. Wel was er onbegrip dat aan veel andere verstorende activiteiten geen soortgelijke beperkingen werden gesteld.

Met name in september en oktober waren er soms opvolgende gevallen in hetzelfde gebied waardoor schadebestrijding in deze gebieden dan langdurig niet mogelijk was. Vanuit verschillende organisaties, waaronder de samenwerkende FBE's, is het probleem van de langdurige beperking in de mogelijkheden van schadebestrijding bij het Ministerie aan de orde gesteld. De regeling is daarop aangepast waardoor er sinds 8 februari 2023 niet langer standaard een verbod op jagen en doden van wild in de beperkingszones van kracht is.

Tabel 6.3.1: Besmettingen met vogelgriep 2022, duur van de beperking en wbe's binnen 10 km zone

Plaats	Bedrijfstype	Aantal dieren	Beperking van:	Beperking tot:	Betreft wbe's:
Blije	Vleeskuikens	172.000	3-1-2022	26-1-2022	It Bûtenfjild De Dongeradielen Om de Terpen Tusken Waad en Stêd
Scharnegoutum	Watervogels	120	25-2-2022	22-3-2022	De Alde Slachte De Marne De Marren De Middelsee Skarsterlân Utingeradeel
Tzum	Vleeskuikens	166.000	16-6-2022	19-7-2022	De Alde Slachte De Marne De Middelsee Tusken Waad en Stêd
Minnertga	Vleeskuikens	105.000	26-7-2022	20-8-2022	De Marne Om de Terpen Tusken Waad en Stêd
Blije	Kuikens	66.000	1-9-2022	29-9-2022	It Bûtenfjild De Dongeradielen Om de Terpen Tusken Waad en Stêd
Ried	Kuikens	104.000	2-9-2022	30-9-2022	De Alde Slachte De Marne De Middelsee Om de Terpen Tusken Waad en Stêd
Tjerkgaast	Dieren	87.000	16-9-2022	7-10-2022	De Marren De Lytse Súdwesthoeke De Veenpolders Gaasterlân Skarsterlân
Oldekerk	Ouderdieren	38.000	18-9-2022	18-10-2022	De Lauwers
Wouterswoude	Sierwatervogels	700	7-10-2022	1-11-2022	It Bûtenfjild De Dongeradielen De Lauwers Om de Terpen Tytsjerksteradiel-Súd
Blije	Vleeskuikens	80.000	14-10-2022	15-11-2022	It Bûtenfjild De Dongeradielen Om de Terpen Tusken Waad en Stêd
Oudwoude	Vleeskuiken- ouderdieren	30.000	30-10-2022	26-11-2022	It Bûtenfjild De Dongeradielen De Lauwers Om de Terpen Tytsjerksteradiel-Súd
Koudum	Kippen	29.000	21-11-2022	20-12-2022	De Marren De Lytse Súdwesthoeke Gaasterlân

Bijlage 1 Schademeldingen

Tabel 1.1: Schademeldingen 2022

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Tot.
Fazant	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Duif (verw.)	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2
Holenduif	-	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	4
Houtduif	-	1	2	-	2	5	15	2	-	-	-	-	27
Eend (verw.)	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3
Meerkoet	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Nijlgans	1	2	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	6
Smient	10	5	12	2	-	-	-	-	-	3	8	7	47
Wilde Eend	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2
Boerengans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
Brandgans	38	53	67	17	3	3	4	1	4	92	286	63	631
Canadese Gans	1	3	-	-	3	-	-	1	-	2	6	1	17
Grauwe Gans	51	55	74	28	6	13	14	8	11	101	327	69	757
Kleine Rietgans	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Kolgans	41	48	50	8	1	3	2	1	3	103	313	66	639
Rotgans	4	2	1	2	-	-	1	-	-	2	7	-	19
Knobbelzwaan	4	4	2	3	-	-	-	-	-	-	-	4	17
Wilde Zwaan	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kauw	-	-	2	-	2	1	4	5	1	1	-	-	16
Roek	-	1	3	1	12	5	6	5	1	1	1	-	36
Zwarte kraai	-	-	-	-	5	4	3	4	-	-	-	-	16
Spreeuw	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2
Damhert	5	-	-	1	-	1	-	-	3	1	-	1	12
Das	2	-	1	-	1	-	2	1	3	1	-	-	11
Haas	-	-	-	1	2	2	1	-	-	-	-	-	6
Konijn	2	9	3	-	-	2	5	9	4	1	4	5	44

Tabel 2.2: Afschot kleinwild 2022 (jacht)

	Fazant	Haas	Houtduif	Konijn	Wilde eend
Aengwirden-Schoterland	-	36	-	-	102
Ameland	2	59	-	159	49
Beneden de Linde	1	33	3	-	24
De Alde Slachte	29	387	6	-	389
De Dongeradielen	28	432	30	-	505
De Lauwers	32	470	42	-	439
De Lytse Súdwesthoeke	9	193	5	-	492
De Marne	-	589	31	-	921
De Marren	-	500	1	-	343
De Middelsee	1	434	3	-	567
De Veenpolders	4	154	9	-	201
Gaasterlân e.o.	-	43	1	-	93
It Bûtenfjild	17	270	5	-	244
Kuinder en Linde	-	56	12	-	77
Midden-Ooststellingwerf	-	5	1	-	31
Midden-Opsterland	-	36	-	-	70
Om de Terpen	13	340	58	-	337
Skarsterlân e.o.	2	488	9	-	627
Smallingerland	1	59	9	-	39
Terschelling	1	179	-	-	45
Tsjonger en Ald Djip	6	20	29	-	122
Tusken Waed en Stêd	19	1.294	120	-	1.116
Tytsjerksteradiel-Súd	-	34	-	-	30
Utingeradeel	9	140	9	-	267
Vlieland	-	-	-	-	2
Zuidoosthoeke	4	11	-	-	38
Fryslân	178	6.262	383	159	7.170

Tabel 2.3: Afschot grofwild 2022

WBE	Damhert	Ree
Aengwirden-Schoterland	1	83
Ameland	-	57
Beneden de Linde	-	76
De Alde Slachte	-	2
De Dongeradielen	-	1
De Lauwers	-	91
De Lytse Súdwesthoeke	-	23
De Marne	-	4
De Marren	-	28
De Middelsee	-	7
De Veenpolders	-	37
Gaasterlân e.o.	-	55
It Bûtenfjild	-	7
Kuinder en Linde	-	96
Midden-Ooststellingwerf	1	50
Midden-Opsterland	-	116
Om de Terpen	-	13
Skarsterlân e.o.	-	92
Smallingerland	-	58
Terschelling	-	-
Tsjonger en Ald Djip	-	77
Tusken Waed en Stêd	-	36
Tytsjerksteradiel-Súd	-	20
Utingeradeel	-	72
Zuidoosthoeke	-	41
Fryslân	2	1.142

Tabel 2.4: Afschot ganzen en zwanen 2022

	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Kolgans	Knobbelzwaan
Aengwiriden-Schoterland	-	-	65	11	-
Ameland	4	-	917	-	-
Beneden de Linde	-	-	229	270	-
De Alde Slachte	32	-	108	227	-
De Dongeradielen	1.479	-	644	188	-
De Lauwers	633	-	1.289	1.198	-
De Lytse Súdwesthoeke	3.527	-	3.209	3.488	-
De Marne	344	-	403	469	-
De Marren	1.018	-	3.938	2.644	-
De Middelsee	568	-	2.305	2.621	-
De Veenpolders	4	-	613	328	-
Gaasterlân e.o.	817	-	861	1.307	-
It Bûtenfjild	83	-	1.181	311	-
Kuinder en Linde	2	-	460	142	-
Leeuwarden	-	-	2	-	-
Midden-Ooststellingwerf	-	-	4	-	-
Midden-Opsterland	67	-	306	296	-
Om de Terpen	208	-	276	307	-
Schiermonnikoog	-	-	167	-	-
Skarsterlân e.o.	934	-	3.415	3.148	-
Smallingerland	340	-	2.317	1.945	-
Terschelling	59	-	381	14	-
Tsjonger en Ald Djip	-	-	20	6	-
Tusken Waed en Stêd	123	-	102	34	-
Tytsjerksteradiel-Súd	282	-	1.482	674	-
Utingeradeel	877	-	3.703	2.501	-
Zuidoosthoek	-	-	121	27	-
Fryslân	11.401	p.m.	28.518	22.156	p.m.

Tabel 2.5: Afschot kraaiachtigen, vos en steenmarter 2022

WBE	Kauw	Roek	Zwarte kraai	Vos		Steenmarter
				vrijstelling	ontheffing	
Aengwiriden-Schoterland	-	-	162	36	-	-
Ameland	-	-	56	-	-	-
Beneden de Linde	-	-	54	43	-	-
De Alde Slachte	-	-	183	-	-	2
De Dongeradielen	-	-	235	12	6	1
De Lauwers	-	-	296	35	28	3
De Lytse Súdwesthoeke	-	-	239	1	31	2
De Marne	-	-	354	1	6	2
De Marren	-	-	165	11	16	-
De Middelsee	-	-	289	4	9	2
De Veenpolders	-	-	195	17	23	-
Gaasterlân e.o.	-	-	251	36	33	-
It Bûtenfjild	-	-	251	18	7	4
Kuinder en Linde	-	-	196	16	11	3
Leeuwarden	-	-	5	-	-	-
Midden-Ooststellingwerf	-	-	110	60	-	-
Midden-Opsterland	-	-	64	22	8	2
Om de Terpen	-	-	57	21	10	-
Schiermonnikoog	-	-	7	-	-	-
Skarsterlân e.o.	-	-	278	28	22	2
Smallingerland	-	-	93	14	33	-
Terschelling	-	-	91	-	-	-
Tsjonger en Ald Djip	-	-	289	34	-	-
Tusken Waed en Stêd	-	-	429	5	5	-
Tytsjerksteradiel-Súd	-	-	108	7	8	-
Utingeradeel	-	-	257	29	40	4
Vlieland	-	-	20	-	-	-
Zuidoosthoek	-	-	21	31	-	-
Fryslân	p.m.	p.m.	4.755	481	296	27

Tabel 2.6: Afschot exoten en verwilderde soorten 2022

WBE	Boerengans	Nijlgans	Verwilderde duif	Verwilderde kat	Wasbeerhond
Aengewiriden-Schoterland	-	3	-	-	-
Ameland	-	6	-	42	-
Beneden de Linde	-	9	-	-	-
De Alde Slachte	3	8	-	19	-
De Dongeradielen	-	9	-	9	-
De Lauwers	-	67	-	4	-
De Lytse Súdwesthoeke	8	52	-	13	-
De Marne	3	20	27	4	-
De Marren	14	24	1	3	-
De Middelsee	1	15	-	1	-
De Veenpolders	-	17	-	2	-
Gaasterlân e.o.	1	18	-	6	3
It Bûtenfjild	1	42	-	27	-
Kuinder en Linde	-	7	-	14	1
Leeuwarden	-	-	-	-	-
Midden-Ooststellingwerf	-	2	-	-	-
Midden-Opsterland	-	46	-	49	-
Om de Terpen	-	8	26	1	-
Schiermonnikoog	-	10	-	-	-
Skarsterlân e.o.	1	132	-	18	-
Smallingerland	-	53	3	-	1
Terschelling	50	16	-	10	-
Tsjonger en Ald Djip	2	12	12	-	-
Tusken Waed en Stêd	1	29	-	-	-
Tytsjerksteradiel-Súd	-	34	-	5	-
Utingeradeel	50	77	-	24	-
Vlieland	-	19	-	2	-
Zuidoosthoek	-	10	-	4	-
geen WBE	-	-	22	-	-
Fryslân	135	745	91	257	5

Bijlage 3 Legselbeperking

Tabel 3.1: Behandelde eieren naar soort en juridische grondslag 2022

	Jacht	Ontheffing				Vrijstelling		Opdracht	Totaal
		GM	AM	GGM	PM	Land.	Prov.		
Grauwe gans	-	-	161	3.919	517	-	-	-	4.597
Nijlgans	-	-	-	99	-	-	-	-	99

Tabel 3.2: Behandelde eieren naar soort, organisatie en gebied 2022

Organisatie	Gebied	Grauwe gans	Canadese gans	Boerengans	Nijlgans	Totaal
It Fryske Gea	Alde Feanen	1.292	-	-	36	1.328
	Bocht fan Molkwar	15	-	-	-	15
	Bûtenfjild	215	-	-	13	228
	Dykspullen	71	-	-	22	93
	Fluezen	851	-	-	25	876
	Grutte Wielen	439	-	-	-	439
SBB	Lytse Marren	55	-	-	-	55
	Snitsermar	652	-	-	-	652
	Swin	126	-	-	-	126
	Terkaplesterpuollen	182	-	-	-	182
	Tsjûkemar	21	-	-	3	24
Individuele machtiging		678	-	-	-	678
Totaal		4.597	p.m.	-	99	4.696